

Nazwa studium przypadku	Nadużycie finansowe w rodzinnej firmie sektora turystycznego
Opis	Celem projektów turystycznych było usprawnienie działalności gospodarczej oraz poprawa możliwości zatrudnienia w różnych gminach i stworzenie alternatywnych źródeł dochodów dla ludności. W ramach tych projektów 3 osoby – rodzic i jego 2 dzieci – złożyli wnioski o współfinansowanie dla 3 różnych hoteli z myślą o rozwoju turystyki w odnośnym obszarze.
Przedmiotowe fundusze ESI	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)
Rodzaj nieprawidłowości	Potencjalne wewnętrzne nadużycie finansowe w obrębie instytucji zarządzającej.
Mechanizm sprawozdawczy	Nieprawidłowość zgłosiła instytucja zarządzająca po dokonaniu pierwszej kontroli na miejscu, w wyniku której stwierdzono, że wspomniane 3 hotele funkcjonują jako jeden hotel.
Sprawozdawczość w ramach systemu zarządzania nieprawidłowościami	Tak
Znaki ostrzegawcze	<p>Wskaźniki nadużyć finansowych oraz sygnały, które wzbudziły podejrzenie, były następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Do zatwierdzenia przedłożono trzy niemal identyczne wnioski dotyczące projektów - Nazwiska wnioskodawców były takie same - Wnioski przedłożono do instytucji zarządzającej tego samego dnia - Wnioskodawcami okazali się rodzic i jego dwoje dzieci. - Do wspomnianych trzech hoteli prowadziło jedno wejście
Opis schematu nadużycia finansowego	<p>Instytucja zarządzająca programem rozwoju obszarów wiejskich otrzymała 3 wnioski o współfinansowanie. Przedłożone wnioski dotyczyły następujących projektów:</p> <p>Wnioskodawca 1: „Budowa rodzinnego hotelu na potrzeby agroturystyki”</p> <p>Wnioskodawca 2: „Budowa budynku z prywatnymi pokojami gościnnymi na potrzeby agroturystyki”</p> <p>Wnioskodawca 3: „Budowa pensjonatu z restauracją na potrzeby agroturystyki”</p> <p>Projekty zatwierdzono i zapewniono środki finansowe. Budynek zostały zbudowane. W ramach sprawowania kontroli nad projektami oraz dokonywania płatności okresowych i końcowych instytucja zarządzająca zaplanowała kontrolę na miejscu. W wyniku kontroli na miejscu ustalono, że 3 budynki zbudowano bardzo blisko siebie oraz miały wspólne wejście i wspólną</p>

	<p>recepcję, w związku z czym wydawały się funkcjonować jako jeden hotel, a nie jako 3 oddzielne projekty. Kontrole na miejscu wykazały, że meble wykorzystywano we wszystkich 3 obiektach, w dodatku niezgodnie z celami projektu. Wnioskodawcami okazał się być rodzic i jego dwoje dzieci. Oszuści starali się w ten sposób przekroczyć maksymalną kwotę dotacji, jaką można było przyznać.</p>
<p>Sposób wykrycia nadużycia finansowego</p>	<p>Nadużycie finansowe wykryto dzięki kontrolom na miejscu. Instytucja zarządzająca wszczęła postępowanie w sprawie nadużycia finansowego. W wyniku kontroli i późniejszych ustaleń IZ zdecydowała, że należy odzyskać wypłacone dotacje, i wszczęła procedurę odzyskiwania, wysyłając pisma z prośbą o dobrowolny zwrot.</p> <p>Beneficjenci odmówili spłaty długu, więc zostało wszczęte postępowanie cywilne.</p> <p>W czasie funkcjonowania programów przedakcesyjnych i w pierwszym okresie programowania w latach 2007–2013 sprawy takie rozstrzygał sędzia w sądach powszechnych (nie administracyjnych). W sądzie pierwszej instancji (sądzie okręgowym) sędzia zwrócił się do IZ o dostarczenie protokołów z kontroli na miejscu, czego IZ nie zrobiła (przyczyny pozostają nieznane). W związku z tym sędzia nie zaakceptował faktu prawnego, że odbyły się kontrole na miejscu, i orzekł na korzyść beneficjentów.</p> <p>IZ miała obowiązek odwołać się od tej decyzji w celu ochrony interesów finansowych zarówno budżetu UE, jak i budżetu krajowego. Sąd drugiej instancji (sąd rejonowy) zażądał od IZ tej samej dokumentacji, a IZ po raz kolejny jej nie dostarczyła. W związku z powyższym odwołanie oddalono.</p> <p>Ponieważ IZ miał obowiązek ponownego odwołania się od decyzji, sprawa trafiła do trzeciej i ostatniej instancji (sądu najwyższego). Podobnie jak w dwóch poprzednich przypadkach IZ przegrała sprawę, ponieważ nadal nie była w stanie dostarczyć wymaganej dokumentacji. W rezultacie beneficjent zatrzymał wszystkie środki, a IZ zobowiązano do pokrycia kosztów postępowania. Środki UE zwrócono z budżetu krajowego (odpisano je po dwuletnim okresie, przez który IZ nie zwróciła rzeczonych kwot).</p> <p>Kilka lat później wszczęto dochodzenie, jednak minął już termin przedawnienia. Ustalono, że celem beneficjentów było obejście maksymalnej kwoty dotacji w wysokości 250 000 EUR poprzez złożenie trzech indywidualnych wniosków o łączną kwotę 750 000 EUR, aby wybudować jeden duży hotel.</p>

<p>Napotkane trudności</p>	<p>Jednym z problemów był czas potrzebny do uporania się z nieprawidłowościami. Od daty finansowania do zamknięcia spraw dotyczących nieprawidłowości minęło prawie 10 lat. Od momentu otwarcia sprawy dotyczącej nieprawidłowości do jej zamknięcia upłynęło 7 lat i 6 miesięcy. Oznacza to, że gdy ostatecznie doszło do dochodzenia (po przeprowadzeniu postępowań przed sądem cywilnym), minęły już wszystkie terminy przedawnienia.</p> <p>Kolejną trudnością było to, że instytucja zarządzająca nie przedstawiła listy kontrolnej z kontroli na miejscu podczas postępowania cywilnego w sprawie, w której stwierdzono, że popełniono nieprawidłowość (i ewentualne nadużycie finansowe). Sąd orzekł na korzyść beneficjentów. W ramach działań następczych sprawę zamknięto z powodu stwierdzenia „braku nieprawidłowości” zgodnie z decyzją sądu. Interesującym aspektem dochodzenia było pytanie, dlaczego IZ nie przedłożyła tej dokumentacji w sądzie. Dochodzenie wykazało, że albo IZ wypadła bardzo niekorzystnie w sądzie, albo (najprawdopodobniej) nadużycie finansowe popełniono we współpracy z kimś z samej IZ.</p>
<p>Zidentyfikowane uchybienia</p>	<p>Do wystąpienia tego rodzaju nieuczciwego zachowania przyczyniło się wiele uchybień, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak procedur dotyczących konfliktu interesów: fakt, że 3 wnioskodawców o tym samym nazwisku złożyło wnioski i uzyskało zatwierdzenie 3 podobnych projektów; • uchybienia w obrębie systemu: w trakcie działań przedakcesyjnych i pierwszego okresu programowania w latach 2007–2013 obowiązywał system sądownictwa cywilnego, co skutkowało odmiennymi praktykami i niejasnościami; • problemy z uczciwością: powyższy schemat nadużycia finansowego prawdopodobnie zaaranżowano z pomocą kogoś z IZ. <p>W efekcie w kolejnych okresach programowania zidentyfikowano i skorygowano wiele z napotkanych problemów, m.in. dzięki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nowym środkom dyscyplinarnym; • nowemu regulaminowi wewnętrznemu dotyczącemu kontroli wnioskodawców; • nowym przepisom dotyczącym postępowania

	<p>w przypadku konfliktu interesów;</p> <ul style="list-style-type: none">• wprowadzeniu nowych przepisów dotyczących odwoływania się w przypadku nieprawidłowości oraz korekt finansowych w drodze ustawy o funduszach ESI, która stanowi, że wszystkie procedury sądowe toczą się przed sądami administracyjnymi.
--	---